

SÍLA DRUHÉ ŠANCE

Kázání ze soboty 20.03.2021 – br. Mikuláš Pavlík

V Novom zákone existuje jeden rozsahom drobný list, že by pokojne mohol tvoriť dodatok, prípadne záverečnú kapitolu ktoréhokoľvek z veľkých Pavlových epístol. Je odlišný nielen dĺžkou, ale čiastočne aj obsahom (nie je vyložene teologický, je však hlboko ľudský a pastoračne citlivý). Pavol v ňom vlastným príkladom dáva návod na to, čo sa od predstaviteľov zboru, od spoločenstva veriacich ako celku očakáva pokiaľ ide o vzájomné vzťahy a ešte konkrétnejšie, ako sa zachovať k exemplárnemu hriešnikovi.

Pripomeňme si, prečo apoštol napísal Filemonovi, s najväčšou pravdepodobnosťou staršiemu zboru v Kolosách, ktorý mu bol ako spolupracovník veľmi blízky. Rieši na prvý pohľad banálnu záležitosť. Zbehnutie otroka. Filemon je Pavlov osobný priateľ, ktorému ušiel z domu otrok menom Onezimus. Zdá sa dokonca, že si pred útekem pribalil na cestu z pánovho majetku niečo, čo mu nepatrilo. Onezimova cesta viedla do Ríma, kde sa chcel pravdepodobne vo veľkom meste stratiť. Vyzerá to tak, že sa tam dostal do problémov, a vyhľadal kresťanov, ktorým veril, že mu pomôžu. Vedel o nich z domu svojho pána, kde sa pravidelne stretávali. A tí ho priviedli k Pavlovi do väzenia.

Tam Onezimus prežil obrátenie a pre apoštola nastáva kľúčová otázka – čo s ním? Má si ho nechať ako sluhu? Alebo by sa mal vrátiť späť k svojmu Pánovi? Rozhodol sa pre druhú možnosť – poslať ho späť k pánovi. Ak hovoríme o príhovorných modlitbách, toto je tzv. príhovorný list. (v. 9-14) List, v ktorom sa apoštol príhovára za milosť a prijatie pre človeka, ktorý spravil v živote prešľap.

Pavlov apel na Filemona, aby zbehnutého otroka prijal späť už nie ako otroka, ale ako brata v Kristovi vysvetľuje, prečo Pavel zahrnul medzi čitateľov listu aj zbor. „Predstavujem vám vášho nového brata v Kristovi, prijmite ho, ako by som to bol ja“ – to je v jednej vete posolstvo listu. Všetci sa mali dozvedieť, že Onezimus sa vracia nielen späť k svojmu pánovi, ale že ho má medzi sebou privítať aj malý domáci zbor, ktorý sa schádza vo Filemonovom dome.

Čo to urobí so zborom, ak sa do jeho stredy dostane bývalý zlodej a zbeh? Možno mu veriť? Nezopakuje sa to, čo sa stalo predtým? Pavlova charakteristika Onezima vo v. 11 – „bol ti kedysi neužitočný“ – sa pravdepodobne týkala aj jeho vzťahu k zboru, no meno Onezimus znamená „užitočný“ – časté meno otrokov v Ríme.

Ako sa zachovať k tým, ktorí by mali byť užitoční a nie sú?

Apoštol Pavel je však presvedčený, že teraz pred nimi stojí iný človek – s novou identitou a novými postojmi. Je to list, v ktorom je zboru predstavený nový člen ich duchovnej rodiny. Je to prosba o prijatie utečenca, zbeha, človeka s pošramotenuou minulosťou, „neužitočného“, ako to diplomaticky napísal apoštol Pavel. (Ako sa zbor zachová? Ako zvládne túto skúšku? A nielen zbor, ale aj jeho vedúci Filemon. Uveria Pavlovi, že sa môže aj neužitočný človek zmeniť? Prenesie na pôdu zboru svoj osobný problém so zbehnutým otrokom? Dokážu si Filemon a Onezimus umyť nohy?)

Občas mi napadne, že ak by sme brali vážne Večeru Pánovu, tak by sa každý štvrtrok po jej skončení naštartovala nová etapa vzťahov v zbere. Všetky minulé nezhody by sa pochovali v akte umývania nôh. A na najbližšej VP by sme si už odpúšťali len zlyhania za posledné tri mesiace. Ak teologicky hovoríme o umývaní ako o malom krste, potom je to nový začiatok

zboru i každého člena. Všetko minulé - to zlé – sme vyliali do umývadla so špinavou vodou z našich nôh. Odpustili sme si a začíname odznovu. Myslíte, že s touto predstavou som naivný snílek a idealista?

Môže fungovať harmónia bez odpustenia? Môže fungovať harmónia bez prijatia toho druhého, ktorý je rovnaký hriešnik ako ja?

Prieskumy ukazujú a nič s tým nespravíme, že väčšina ľudí prichádza do cirkvi kvôli vzťahom, väčšina odchádza kvôli vzťahom a väčšina zostáva v zbere kvôli vzťahom.

Naša teológia hovorí, že Kristus sa pozerá na hriešnika, akoby nikdy nezhršil – to je ospravedlnenie. Pozeráme sa aj my na hriešnikov v zbere takto? Akoby nikdy nezhršili? (Je ťažko pochopiť, že na menovacom výbore zaznie: *„Ten brat nemôže byť členom výboru združenia, pretože pred 20 rokmi...“*)

Kedy je zbor zborom? Kedy naozaj plní svoju úlohu a poslanie? Pavel v liste Filemonovi ukazuje na jedno kľúčové kritérium (a formálne ho nemáme nikde zakotvené, ani v ústave, ani v CP) – ako dokáže medzi seba prijať človeka. Povedané biblickým jazykom: Zbor je zborom vtedy, ak koná službu zmierenia. Medzi Bohom a človekom, ale aj medzi sebou navzájom. Je to kritický moment, ktorý rozhoduje o našom práve byť zborom a v širšom chápaní i cirkvou.

Uzdravenie zboru prichádza cez kajúcnych hriešnikov. Zbor žije a uzdravuje sa pokáním. Zbor potrebuje hriešnikov, ktorí sa neboja povedať a teraz mi odpusťte, že použijem tento výstižný český výraz: Podělal/podělala jsem to. Priznali by ste si to? Zbor žije a uzdravuje sa pokáním.

Pred rokmi - vtedy ešte ako Saul – sa apoštolova prenasledovateľská misia do Damasku skončila tým, že po stretnutí s Kristom na niekoľko dní oslepol. Priviedli ho do Júdovho domu a v tme – o hlade a smäde – dúfal, že ho niekto prijme, že sa ho ujme, že mu niekto podá pomocnú ruku. Tri dni žil v neistote, odkázaný na milosť neznámych ľudí. Nakoniec za ním prišiel na Boží pokyn Ananiáš. Položil ruky na neho ruky a povedal: *„Brat Saul... Pán Ježiš ma poslal...“* Brat Saul – nebolo veľa tých, ktorí mali odvahu ho takto oslovit. Predstavte si tú úľavu a radosť, keď zaznie z úst ľudí, ktorých ste ešte pred pár dňami ohrozovali na živote, zaznie slovo: Brat, brat Saul. Zbor v Antiochii splnil jedno z najdôležitejších poslaní – prijal medzi seba človeka, ktorý si to nezaslúžil a nazval ho bratom.

Po mnohých rokoch Pavel – Pánov apoštol – prosí, aby tým slovom – brat – oslovili Onezima, jeho duchovné dieťa, „moje srdce“ – ako ho nazýva. Praje si, aby Onezimus prežil podobnú úľavu a radosť ako on v Júdovom dome v Damasku. Predstavte si, ako sa jeho list nahlas číta pred zhromaždeným domácim zborom u Filemona. To je ten kritický moment, od ktorého závisí, či bude Onezimus prijatý ako ich milovaný brat alebo ho budú naďalej pokladať za Filemonovho zbehnutého a nezodpovedného otroka. Je to test oprávnenosti existencie zboru.

Z listu je jednoznačné, akú víziu zboru a cirkvi má Pavel. On toto nezaslúžené prijatie členov v Antiochii zažil. Použil na to všetky svoje rečnícke či pisateľské schopnosti a kvality, aby zbor zahlasoval za. *„Prosím ťa za moje dieťa, prijmi ho ako moje srdce, prijmi ho, ako mňa samého, ak ťa poškodil alebo ti je niečo dlžný, pripíš to na môj účet, ja zaplatím.“* Pripomína vám

to Pavlovo „*pripíš to na môj účet*“ niečo z príbehov, ktoré Kristus rozprával svojim učeníkom?

Je to cirkev otvorená, prijímajúca, odpúšťajúca, jednoducho kristovská. Zosobnená vo význame mena Filemon (Filemon - láskavý, milujúci, vrelý)

Exkurz:

List Filemonovi je výnimočný tým, že v ňom apoštol Pavel odkladá teologický habit a namiesto vieroučných formulácií vlastnou rukou píše list s prosbou o prijatie toho najposlednejšieho človeka na spoločenskom rebríčku vtedajšej doby.

Apoštol odkladá aj habit administrátorský, hierarchický. „*Hoci smelo by som ti mohol rozkázať v Kristu, čo sa sluší... nechcel som urobiť nič bez tvojho vedomia...*“ Nepíše z pozície služobne nadriadeného, skúsenejšieho, priamo povolaneho Kristom.

Apoštol je evanjelista (aj vo väzení), teológ (Pavlov list Kolosanom je obhajobou Kristovho evanjelia pred synkretickým učením, ktoré do tohto zboru preniklo), ale aj pastier (záleží mu aj na tom, ako zbor medzi sebou prijme nového človeka). (Milosť na začiatku listu, milosť na konci, ale milosť aj v poslanstve.)

V CP máme opísanú liturgiu a procedúru založenia zboru. Zo zborovej kroniky sa dozvieme presný dátum ustanovujúceho zhromaždenia. Zbor je však v skutočnosti založený až vtedy, alebo len vtedy, ak – symbolicky povedané - prijíma do svojho stredú podobných looserov ako bol Onezimus. Ak Filemon (milujúci, láskavý, vrelý) je zároveň charakteristika celého zboru. Malé domáce spoločenstvo v Kolosách v dome jeho vedúceho Filemona vytvorilo zbor až vtedy, keď medzi sebou privítalo a objalo brata Onezima.

Na začiatku som povedal, že dostávam v diskusii s členmi zborov otázku, čo by som chcel v cirkvi zmeniť. Prajem si, aby v nej bolo čo najviac Pavlov, ktorí sa stanú sprostredkovateľmi zmierenia a a aj keď sú sami v nezávideniahdej situácii, nájdu si čas na to, aby pomohli tým, ktorí si sami pomôcť nedokážu. Aby v nej bolo čo najviac Filemonov – láskavých, milujúcich a vrelých členov, ktorí dokážu odpustiť tým, ktorí ich sklamali, zradili a podviedli. Aby v nej bolo čo najviac Onezimov – hriešnikov, ktorí aj keď urobili a stále robia v živote prešľapy, neboja sa ich vyznať a chcú sa vrátiť späť ku Kristovým nohám a späť do spoločenstva. Ktorí boli kedysi neužitočními, ale vďaka Kristovej milosti chcú byť platnými a obetavými členmi spoločenstva.

Zbor má byť nielen teologickým a misijným strediskom, bohoslužobným centrom, ale aj miestom, kde ľudia milujú a prijímajú jeden druhého vo vedomí, že sú všetci hriešnici. Miestom, kde vládne Kristova harmónia vzťahov. „*Podľa toho poznajú, že ste moji učeníci...*“ Amen.